

13.7.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan yksiköille

ULKOMAILTA TULEVIEN OIKEUS HOITOON, MAKSUT JA KORVAUKSET

Voimassa	1.8.2021 – 31.7.2031
Korvaa	Sosiaali- ja terveystoimialan pysyväisohjeen P011: ”Ulkomailta tulevien oikeus hoitoon, maksut ja korvaukset”, 20.2.2014
Luokka	Talous
Asiasanat	Ulkomaalainen, hoito-oikeus, Kela-korvaus, valtion korvaus, sairaanhoitokortti

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	2
2. KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ.....	2
2.1 Hoito-oikeus ja sen todistaminen	2
2.2 Kiireellinen hoito	3
2.3 Lääketieteellisistä syistä välttämätön sairaanhoito	3
2.4 Täyden korvauksen hinta	4
2.5 Hoidon todelliset kustannukset	4
3. ASUMISEN TAI OLESKELUN PERUSTEELLA MÄÄRÄYTYVÄ HOITO-OIKEUS	4
3.1 Kotikunta Suomessa (asumisen perusteella määräytyvä hoito-oikeus).....	5
3.2 Ei kotikuntaa Suomessa.....	5
3.3 Ei kotikuntaa Suomessa eikä hoito-oikeustodistusta	5

13.7.2021

3.4 EU- ja ETA-maat sekä Sveitsi	6
3.5 Euroopan ulkopuoliset valtiot: Kanadan Quebec, Australia ja Chile	6
3.6 Yhdistyneen kuningaskunnan ero Euroopan Unionista ja hoito-oikeus	7
3.7 Oleskelulupa	8
3.8 EU:n alueella laillisesti asuvien EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten oikeus hoitoon ...	8
3.9 Suomeen hoitoon hakeutuminen ennakkoluvalla ja omatoimisesti ilman ennakkolupaa	9
4. TURVAPAIKANHAKIJAT, PAKOLAISET JA PAPERITTOMAT SEKÄ PALUUMUUTTAJAT	9
4.1 Turvapaikanhakijat	10
4.2 Pakolaiset	11
4.3 Paperittomat	11
4.4 Paluumuuttajat	12
5. OIKEUS HOITOON TYÖSKENTELYYN PERUSTUVAN ASUMISEN AIKANA	13
5.1 Rajatyöntekijän ja merityöntekijän oikeus hoitoon	13
5.1.1 Rajatyöntekijä	13
5.1.2 Merityöntekijä	13
5.2 Kolmansista maista Suomeen töihin tulevat	14
5.3 Erityisosaajadirektiivin perusteella Suomeen kolmansista maista tulevat henkilöt (Sininen kortti)	14
5.4 Ulkovallan diplomaattisen edustuston ulkomailta lähetetty henkilökunta	14
6. PYSYVÄSTI TOISESSA EU-MAASSA ASUVAT SUOMALAISET ELÄKELÄISET	15
7. OPISKELIJAT JA TUTKIJAT	15
7.1 EU- ja ETA-maat ja Sveitsi sekä Kanadan Quebec ja Australia	16
7.2 Muut maat	16
8. PERHEENJÄSENET	17
9. KALLIIT APUVÄLINEET, LAITOSHOITO JA SAIRAANKULJETUS	17
9.1 Laitoshoito	17
9.2 Sairaankuljetus	17
10. TULKKAUS	18
11. LISÄTIETOJA	18

13.7.2021

1. JOHDANTO

Tässä pysyväisohjeessa kuvataan ulkomaalaisten ja ulkomailta tulevien oikeus hoitoon sekä heitä koskevat asiakas- ja muut maksut. Ohjeessa kuvataan myös heidän hoidostaan aiheutuneiden kustannusten korvaukset kunnalle.

Ohjetta on tiivistetty sekä selkeytetty tärkeimpien käsitteiden, sekä asumiseen, oleskeluun, opiskeluun ja työntekoon perustuvan hoito-oikeuden, kustannusten jaon, laskutuksen ja valtionkorvausten haun osalta. Ohjeeseen on päivitetty paperittomille henkilöille Helsingissä annettavien palvelujen laajennus kaupunginvaltuuston vuosien 2014 ja 2017 päätösten osalta.

Lisäksi ohjeeseen on päivitetty terveydenhuoltolain (1326/2010) muutokset, Yhdistyneen kuningaskunnan ero Euroopan Unionista ja vaikutukset hoito-oikeuteen sekä sosiaali- ja terveystoimialan 1.6.2017 voimaan tulleet organisaatiomuutokset.

Pysyväisohjetta täydentävät sosiaali- ja terveystoimialan sisäisestä verkosta löytyvä **pikaohje hoito-oikeuden määrittelemisestä** ja **erillinen ohje valtion (Kelan) korvausten hakemisesta** Helsingin kaupungin terveystalouden käytämisestä (Sote/Talous/Muut ohjeet/Kelan korvaukset kunnalle (ulkomaalaiset)). Linkit sosiaali- ja terveystoimialan sisäiseen verkkoon ja muihin lisäohjeisiin löytyvät tämän pysyväisohjeen luvusta 11.

Julkisessa terveydenhuollossa hoidetaan yhä useammin ulkomailta tulevia tai ulkomailla asuvia henkilöitä, jotka ovat tulleet Suomeen eri maista, eri tarkoituksissa ja eripituisiksi ajanjaksoiksi.

2. KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

2.1 Hoito-oikeus ja sen todistaminen

Sosiaaliturva ja sairausvakuutus (hoito-oikeus) ovat eri asioita. Vaikka henkilöllä on todistus oikeudesta Suomen sosiaaliturvaan, tämä todistus ei kuitenkaan ole hoito-oikeustodistus.

Suomeen ulkomailta tullut asiakas osoittaa oikeuden hoitoon julkisessa terveydenhuollossa hoito-oikeustodistuksella. Todistuksia on erilaisia, ja niiden käyttötarkoitus vaihtelee. Hoito-oikeustodistuksen sisältö riippuu siitä, tuleeko asiakas EU- tai ETA-maasta, Sveitsistä vai jostain muusta maasta. Kopio hoito-oikeustodistuksesta liitetään valtion korvaushakemukseen.

Hoito-oikeustodistuksen on oltava voimassa hoidon antamishetkellä, ja lisäksi asiakkaan on todistettava henkilöllisyytensä. Mikäli hoito-oikeustodistuksen aitoutta

13.7.2021

on perustellusti syytä epäillä, sitä ei tarvitse hyväksyä. Tällaisessa tapauksessa julkinen terveydenhuolto ottaa yhteyttä Kelan kansainvälisten asioiden keskuskeskseen hoito-oikeuden selvittämistä varten.

Hoito-oikeustodistuksia ovat:

- toisen maan myöntämä eurooppalainen sairaanhoitokortti (EHIC, European Health Insurance Card) tai sen korvaava todistus
- Iso-Britannian myöntämä hoito-oikeustodistus
- Kelan myöntämä eläkkeensaajan eurooppalainen sairaanhoitokortti
- todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa
- passi, jos asiakas tulee Pohjoismaasta tai Australiasta
- virallinen henkilöllisyystodistus, jos asiakas tulee toisesta Pohjoismaasta
- ennakkolupa S2 tai E112, jota käytetään, kun asiakas varta vasten hakeutuu hoitoon Suomen terveydenhoitoon.

On huomattava, että Kela-kortti tai oleskelulupa eivät käy hoito-oikeustodistukseksi suoraan.

2.2 Kiireellinen hoito

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palvelut on pääsääntöisesti tarkoitettu helsinkiläisille.

Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 50 §:

”Kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyshoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. - -”

Kiireellinen sairaanhoito on kuitenkin aina annettava riippumatta asuinpaikasta, kansalaisuudesta tai Suomessa oleskelun perusteesta.

13.7.2021

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

- 1) Asiakas maksaa hoidon kustannukset itse, jollei hänellä ole voimassa olevaa hoito-oikeustodistusta, kotikuntaa Suomessa tai muuta tahoa, joka maksaa hoidosta.
- 2) Jos asiakkaalla on hoito-oikeustodistus tai kotikunta Suomessa tai em. muu maksava tahoa, asiakkaalta laskutetaan Taloushallintopalvelun (jatkossa Talpa) toimesta mahdollinen asiakasmaksuosuus, ja todellisista kustannuksista laskutetaan kotikuntaa (kts. kohta 3.1) tai haetaan valtion korvausta.

2.3 Lääketieteellisistä syistä välttämätön sairaanhoito

Lääketieteellisistä syistä välttämättömällä sairaanhoidolla tarkoitetaan hoitoa, joka tulee välttämättömäksi tilapäisen oleskelun aikana, ja jota ei voida siirtää annettavaksi suunnitellun paluumatkan jälkeen. Lääketieteellisesti välttämätön hoito koskee myös maahan tullessa ollutta sairautta, joka vaatii hoitoa oleskelun aikana ottaen huomioon oleskelun arvioidun keston. Nimenomaan hoidettaviksi ja periaatteessa etukäteen hoitolaitokselle ilmoitettaviksi hoidoiksi on päätetty munuaisdialyysi ja happiterapia, mutta luettelo ei ole tyhjentävä (EY-asetukset 883/2004 artikla 19 ja 987/2009 25 artikla 3 kohta).

Välttämätöntä sairaanhoitoa annetaan ulkomaalaisille ainoastaan silloin, kun EY-asetus (joko EY-asetus 883/2004 tai 987/2009), potilasdirektiivin täytäntöönpanoon perustuva laki rajat ylittävistä terveydenhuollosta tai kansainvälinen sosiaaliturva- tai muu sopimus velvoittavat julkista terveydenhuoltoa hoidon antamiseen.

Mikäli asiakkaalla on oikeus kaikkiin julkisiin terveydenhuoltopalveluihin (esimerkiksi tämän pysyväisohjeen kohta 3.1 Kotikunta Suomessa (asumisen perusteella määräytyvä hoito-oikeus)), häntä hoidetaan julkisessa terveydenhuollossa hoidon porrastuksen ja hoidon enimmäisaikojen mukaisesti samoin edellytyksin kuin kunnassa asuvaa asiakasta. Hoito-oikeus koskee myös apuvälineitä ja oikeus apuvälineisiin määräytyy kuten kuntalaisella.

Myös seurantakäynnit ja tarkastukset saattavat kuulua annettavaan hoitoon, mikäli ne ovat välttämättömiä aiotun oleskelun aikana. Hoidon tulee olla sellaista, että asiakas voi jatkaa oleskeluaan aiotun ajan.

Hoidon tarpeellisuus perustuu lääketieteelliseen arvioon. Vastaanottotilanteessa menetellään niin kuin Suomessa asuvan kohdalla menetettäisiin hoitoon pääsyä arvioitaessa.

Tilapäisen oleskelun aikana apuvälineitä ja hoitotarvikkeita annetaan, mutta vain aiotun oleskelun ja kotimatkan ajaksi. Säännökset eivät velvoita apuvälineen

13.7.2021

uusimiseen. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimialan antamaa, nykyisin Espanjassa asuvan henkilön kuulolaitetta, ei uusita Helsingin kaupungin kustannuksella.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon voimassa olevalla hoito-oikeustodistuksella ja maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin henkilö, jolla on kotikunta Suomessa. Hoidon todellisista kustannuksista haetaan valtion korvausta. Mikäli hoito-oikeustodistusta ei ole, asiakas maksaa myös todelliset kustannukset itse.

2.4 Täyden korvauksen hinta

Täyden korvauksen hinta (TÄKY) on palveluhinnaston hinta ja mahdollinen asiakasmaksu yhteenlaskettuna. Tarkempaa tietoa terveydenhuollon asiakasmaksuista löytyy sosiaali- ja terveystoimialan pysyväisohjeesta PYSY046, Terveydenhuollon asiakasmaksut.

2.5 Hoidon todelliset kustannukset

Hoidosta aiheutuneiden todellisten kustannusten laskentaperusteena käytetään omakustannushintoja, jotka sisältävät toiminnan välittömät kustannukset, hallinnon välittömät ja yleiskustannukset sekä pääomakustannukset. Hintoihin ei ole sisällytetty asiakasmaksuosuutta ja niistä on vähennetty mahdolliset muut toimintatulo-osuudet.

3. ASUMISEN TAI OLESKELUN PERUSTEELLA MÄÄRÄYTYVÄ HOITO-OIKEUS

3.1 Kotikunta Suomessa (asumisen perusteella määräytyvä hoito-oikeus)

Mikäli asiakkaalla on Suomessa kotikunta, hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon kaikkiin palveluihin omassa kotikunnassaan tai siinä kunnassa, mihin asiakas on tehnyt hoitopaikan valinnan ja kiireelliseen hoitoon sekä hoitosuunnitelman mukaiseen hoitoon muissa kunnissa. Tässä tapauksessa **kansalaisuudella tai lähtömaalla ei ole merkitystä.** (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 § 47 – § 48)

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

- 1) Asiakkaalta peritään kunnan voimassa olevat asiakasmaksut. Kotikunta vastaa hoidon todellisista kustannuksista. Helsingissä Talpa hoitaa laskutuksen todellisista kustannuksista ja asiakasmaksuosuudesta.

13.7.2021

- 2) Jos asiakkaalla on Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, asiakas maksaa itse mahdollisen asiakasmaksuosuuden, ja Helsingissä haetaan todellisista kustannuksista valtion korvausta keskitetysti sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden tuki -yksiköstä.

Poikkeus pääsäännöstä: Jos asiakkaalla on kotikunta Suomessa, mutta hänen sairaanhoitonsa kustannuksista vastaa toinen Euroopan unionin (myöhemmin EU) lainsäädäntöä soveltava maa: tällaisista henkilöistä Kela toimittaa hoito-oikeustodistuksen sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden tuki -yksikköön, josta hoidon kustannusten korvaus haetaan keskitetysti.

3.2 Ei kotikuntaa Suomessa

Kun hoidetaan ulkomailta tullutta henkilöä, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, on selvitetävä, sovelletaanko hänen tilanteessaan EU-lainsäädäntöä vai tuleeko sovellettavaksi kansainvälinen sairaanhoito- tai sosiaaliturvasopimus.

EU-sopimuksen mukaisin oikeuksin (EY-asetukset 883/2004 ja 987/2009) lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon tilapäisen oleskelun aikana tai ennakkoluvulla ovat oikeutettuja myös ETA-sopimuksen maat, jotka eivät ole liittyneet EU:hun. Näitä maita ovat Islanti, Liechtenstein ja Norja. Lisäksi EU:n ja Sveitsin välisen sopimuksen mukaan Sveitsissä asuviin sovelletaan samoja sääntöjä kuin EU-maiden kansalaisiin.

Euroopan ulkopuolisten valtioiden kansalaisten oikeus muuhun kuin kiireelliseen hoitoon edellyttää valtioiden kahdenvälistä sopimusta.

Selventävä huomio: Jos suomalaisen passin haltijalla ei ole kotikuntaa Suomessa, ei hänellä ole Suomessa asumisperusteista hoito-oikeutta.

3.3 Ei kotikuntaa Suomessa eikä hoito-oikeustodistusta

Jos julkiseen terveydenhuoltoon hakeutuvalla henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoito-oikeustodistusta, asiakkaalla on oikeus vain kiireelliseen hoitoon (Terveydenhuoltolain 50 §).

Asiakas maksaa palvelun tuottamisesta aiheutuneet kustannukset (mahdollinen asiakasmaksu ja todellisten kustannusten hinta). Lasku annetaan hoitopaikasta asiakkaalle mukaan. Lisätietoja hinnoista saa sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden ja toiminnan suunnitteluosaston palvelukokonaisuudelle nimetyltä taloussuunnittelijalta ja vuosittain päivitettävästä palveluhinnastosta, joka tallennetaan sosiaali- ja terveystoimialan sisäiseen verkkoon (intra).

13.7.2021

Jos asiakkaalla ei ole esittää tarvittavaa hoito-oikeustodistusta, julkisesta terveydenhuollosta voidaan myös ottaa yhteyttä Kelan kansainvälisten asioiden keskuskeskseen asian selvittämiseksi.

Asiakkaan tulee esittää hoito-oikeustodistus mahdollisimman pian hoidon jälkeen, mikäli hoitotilanteesta todistus ei ole mukana. Tarvittaessa asiakasta on pyydettävä itse hankkimaan hoito-oikeustodistus sairaanhoidostaan vastuussa olevalta valtiolta. Jos asiakas toimittaa hoito-oikeustodistuksen liian myöhään, korvaus hoidosta jää asiakkaan maksettavaksi.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Kunnan julkisella terveydenhuollolla on oikeus hakea hoitokustannuksista valtion korvausta Kelalta, jos kiireellisen hoidon kustannuksia ei saada perittyä asiakkaalta tai muulta taholta, kuten esimerkiksi vakuutuksesta. Kunnan tulee hakea valtion korvausta Kelasta vuoden sisällä hoitotapahtumakuukaudesta.

On huomattava, että vakuutusyhtiöiden kanssa asiointi voi kestää pitkään, joten hakemus vakuutusyhtiölle on syytä tehdä nopeasti.

3.4 EU- ja ETA-maat sekä Sveitsi

Lääketeieteellisesti välttämätöntä hoitoa annetaan ulkomaalaisille ainoastaan silloin, kun EY-asetus, potilasdirektiivin täytäntöönpanoon perustuva laki rajat ylittävistä terveydenhuollosta tai kansainvälinen sosiaaliturva- tai muu sopimus velvoittavat julkista terveydenhuoltoa hoidon antamiseen.

EU:hun kuuluvat maat (27) ovat: Alankomaat (NL), Belgia (BE), Bulgaria (BG), Espanja (ES), Irlanti (IE), Italia (IT), Itävalta (AT), Kreikka (GR), Kroatia (HR), Kypros (CY), Latvia (LV), Liettua (LT), Luxemburg (LU), Malta (MT), Portugali (PT), Puola (PL), Ranska (FR), Romania (RO), Ruotsi (SE), Saksa (DE), Slovakia (SK), Slovenia (SI), Suomi (FI), Tanska (DK), Tšekki (CZ), Unkari (UA), Viro (EE).

Myös näihin maihin liittyvät seuraavat alueet kuuluvat säännösten soveltamisen piiriin:

Guadeloupe ja Réunion (kaksi Ranskan aluetta), Mayotte (yksi Ranskan merentakainen departementti), Ranskan Guayana ja Martinique (kaksi Ranskan alueellista yhteisöä), Saint-Martin (yksi Ranskan merentakainen yhteisö), Madeira ja Azorit (kaksi Portugalin autonomista aluetta), Kanariansaaret (yksi Espanjan erillisuusalue).

ETA-sopimuksen maita ovat Islanti, Liechtenstein ja Norja.

Sveitsissä asuviin sovelletaan EU:n ja Sveitsin välisen sopimuksen mukaan samoja säännöksiä kuin EU-maiden kansalaisiin.

13.7.2021

3.5 Euroopan ulkopuoliset valtiot: Kanadan Quebec, Australia ja Chile

Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa solmittuihin sosiaaliturvasopimuksiin ei sisälly määräyksiä sairaanhoidosta Kanadan Quebeciä lukuun ottamatta. Kanadan Quebecin kanssa solmittuun sosiaaliturvasopimukseen sisältyvät säännökset sairaanhoidosta. Hoito-oikeus todistetaan voimassa olevalla Kanadan passilla ja osoitteella Kanadan Quebecissä.

Suomella on myös Australian kanssa kahdenvälinen sairaanhoitosopimus (61/1993). Sopimus koskee tilapäisen oleskelun aikaista sairaanhoitoa. Asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon seuraavasti:

- voimassa oleva passi, jossa on rajoittamaton asumisoikeus Australiassa (passi voi olla myös toisen maan passi, johon on merkitty rajoittamaton asumisoikeus Australiassa)
- mikäli passiin ei ole merkitty em. asumisoikeutta, hoito-oikeuden todistamiseen kelpaa passin lisäksi australialainen Medicare Card.

Huomioitavaa on, että valtion korvauksen hakemuksen liitteenä tulee olla kopiot sekä passista että Medicare Cardista.

Chilen kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus (SopS 98/2007), johon sisältyy eläkeläisten hoito-oikeus. Henkilö, joka saa eläkettä sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti asuessaan toisen sopimuspuolen alueella, on oikeutettu hoitoetuuksiin samoin edellytyksin kuin eläkettä asuinmaan lainsäädännön mukaisesti saava. Suomen osalta tämä tarkoittaa oikeutta julkisen terveydenhuollon palveluihin. Chilessä asuvan eläkkeensaajan terveydenhuoltomaksuun vaikuttavat myös ulkomailta maksettavat eläkkeet. Terveydenhuoltomaksun määräämistä varten Kelan kansainvälisten asioiden keskus antaa eläkkeensaajalle todistuksen. Asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon voimassa olevalla passilla, osoitteella Chilessä sekä em. Kelan asiakirjalla, josta ilmenee, että henkilö on eläkeläinen.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon voimassa olevalla hoito-oikeustodistuksella, ja maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin henkilö, jolla on kotikunta Suomessa. Hoidon todellisista kustannuksista haetaan valtion korvausta (sosiaali- ja terveystoimi-alan sisäisestä verkosta (intra) löytyvä erillinen ohje valtion (Kelan) korvausten hakemisesta Helsingin kaupungin terveystalouden käytämisestä (Sote/Talous/Muut ohjeet/Kelan korvaukset kunnalle (ulkomaalaiset))). Mikäli hoito-oikeustodistusta ei ole, asiakas maksaa myös todelliset kustannukset itse.

13.7.2021

3.6 Yhdistyneen kuningaskunnan ero Euroopan Unionista ja hoito-oikeus

Yhdistyneen kuningaskunnan (Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti) ero EU:sta tapahtui erosopimuksella 31.1.2020. Tätä seuraavan siirtymäkauden aikana oikeus hoitoon ja sairaanhoitokorvauksiin tilapäisen Suomessa oleskelun tai asumisen aikana säilyi 31.12.2020 saakka.

Toistaiseksi on voimassa, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulevat voivat 1.1.2021 alkaen todistaa hoito-oikeutensa alla mainituilla tavoilla:

- Yhdistyneen kuningaskunnan myöntämä uusi hoito-oikeustodistus
- Yhdistyneen kuningaskunnan myöntämä ja voimassa oleva EHIC (eurooppalainen sairaanhoitokortti)
- EHIC:n väliaikaisesti korvaava todistus
- S2/E112 ennakkolupa
- Kelan myöntämä lupa hoitoetuksiin Suomessa.
-

Voimassa oleva hoito-oikeustodistus tulee esittää jokaisella käynnillä.

Koska osa Brexitiin liittyvien sopimusten tulkitsemisesta ja vertaamisesta kansallisiin lakeihin, sekä kahdenvälisen sopimusten soveltamisesta sopiminen on vielä kesken, on mahdollista, että ohjeistuksiin tulee lyhyelläkin aikataululla muutoksia ja lisäyksiä.

Tietoa Yhdistyneiden kuningaskuntien erosopimuksen vaikutuksista sosiaaliturvaan ja hoito-oikeuteen tulee seurata Kelan sivuilta (linkki Kelan Brexit-sivulle on tämän pysyväisohjeen kohdassa 11).

Huomattavaa on, että Yhdistyneiden kuningaskuntien Kanaalisaaret (Man, Guernsey, Alderney, Herm, Jethou, Sark ja Jersey) eivät kuulu Euroopan Unioniin, eivätkä ole em. sopimuksen piirissä.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon voimassa olevalla hoito-oikeustodistuksella ja maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin henkilö, jolla on kotikunta Suomessa. Hoidon todellisista kustannuksista haetaan valtion korvausta. Mikäli hoito-oikeustodistusta ei ole, asiakas maksaa myös todelliset kustannukset itse.

3.7 Oleskelulupa

Oleskeluluvalla on tietyissä tapauksissa merkitystä julkisessa terveydenhuollossa.

13.7.2021

Oleskeluluvista ja niiden tyypeistä on säädetty ulkomaalaislaissa (301/2004).

Suomeen EU-maiden, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin ulkopuolelta yli 90 päiväksi tulevien henkilöiden on haettava oleskelulupaa.

Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään joko tilapäisenä tai jatkuvana oleskelulupana. Ensimmäinen lupa on aina määräaikainen.

Jos oleskelulupaa koskeva Maahanmuuttoviraston päätös on kielteinen, tai henkilö on saanut karkotuspäätöksen, henkilöllä ei ole oikeutta oleskella Suomessa ja hänen pitää poistua maasta. Asiasta on lisätietoja Maahanmuuttoviraston sivuilla internetissä.

3.8 EU:n alueella laillisesti asuvien EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten oikeus hoitoon

EU-asetuksen (1231/2010) mukaan myös EU:n alueella laillisesti asuviin EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisiin (niin sanottujen kolmansien maiden kansalaiset), joiden elämäntilanne liittyy useampaan EU:n jäsenvaltioon, soveltuvat pääosin samat sosiaaliturvan yhteensovittamissäännöt kuin EU-kansalaisiin.

EU:n alueella laillisesti asuvien EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten hakeutuessa hoitoon tulee heiltä vaatia selvitys oikeudesta hoitoon, toisin sanoen eurooppalainen sairaanhoitokortti tai Kelan todistus. Epäselvissä tilanteissa henkilöä ohjataan ottamaan yhteys Kelaan tarvittavien selvitysten ja todistusten hankinnassa.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Suomessa tämä tarkoittaa sitä, että kolmansien maiden kansalaiset pääsääntöisesti kustantavat hoitonsa itse, jos heillä ei ole esittää hoito-oikeustodistusta, jolloin laskutus henkilölle tehdään täyden korvauksen periaatteella, tai esimerkiksi yksityisten vakuutusten kautta, jolloin julkinen terveydenhuolto perii näissä tilanteissa hoidon kustannukset vakuutusyhtiöiltä.

3.9 Suomeen hoitoon hakeutuminen ennakkoluvalla ja omatoimisesti ilman ennakkolupaa

EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä voidaan hakeutua hoitoon Suomeen ennakkoluvalla. Ennakkolupa voi perustua joko potilasdirektiiviin tai EY-asetukseen 883/2004.

Jos toinen EU- tai ETA-maa tai Sveitsi myöntää asiakkaalle edellä mainitun asetuksen mukaisen ennakkoluvan (S2-lomake tai E112-lomake), Suomen julkisen terveydenhuollon pitää se hyväksyä. Asiakas maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin suomalainenkin asiakas maksaa.

13.7.2021

EY-asetuksen 883/2004 20 artiklan mukaan henkilö, joka haluaa hakeutua hoitoon toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon, voi hakea tähän lupaa toimivaltaiselta laitokselta. Luvan saaneella asiakkaalla ei ole kuntalaisiin nähden erikoisoikeuksia hoitoon pääsyn suhteen Suomessa, eikä hoitojonon ohitusoikeutta. Tällaisia asiakkaita on hoidettava kuten kotikuntalaisia.

Jos toinen EU-valtio myöntää asiakkaalle potilasdirektiivin mukaisen ennakkoluvan, ei sillä käytännössä ole merkitystä julkiselle terveydenhuollolle, koska asiakas maksaa kaikki hoidon kustannukset itse ja hakee ennakkoluvan mukaisen korvauksen luvan myöntäjältä myöhemmin.

Ennakkoluvalla hoitoon hakeutuvia kohdellaan Suomessa yleisesti hyväksytyjen hoitokäytäntöjen mukaisesti. Lupa on luonteeltaan maksusitoumus, joka yksittäistapauksittain määrittelee muun muassa sen, peritäänkö luvan saaneelta henkilöltä kuntalaisen asiakasmaksu annetusta hoidosta. Kunnan tulee hakea valtion korvausta Kelasta vuoden sisällä hoitotapahtumakuukaudesta.

Potilasdirektiivi on Suomessa pantu voimaan lailla rajat ylittävistä terveydenhuollosta, jossa ei ole mainintaa ETA-maista. Käytännössä Suomen julkisen terveydenhuollon ei ole pakko hoitaa ETA-maasta tai Sveitsistä omatoimisesti hoitoon hakeutuvaa henkilöä (huomaa ero asetuksen mukaisiin tilanteisiin, jonka mukaan hoitoon voi hakeutua toiseen EU-maahan ja saada hoitoa yhdenvertaisesti kuten kyseisen maan kansalainen). EU-maista omatoimisesti hoitoon hakeutuvat saavat hoidon kuten kuntalaiset. Hoidon antamista voidaan rajoittaa, jos rajoittaminen on välttämätöntä kunnan asukkaiden hoidon turvaamiseksi. Hoidon kustannukset veloitetaan asiakkaalta.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Jos asiakkaalla on ennakkolupa, hän maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin kunnassa asuvat henkilöt. Julkisesta terveydenhuollosta haetaan ennakkoluvan perusteella annetun hoidon todellisista kustannuksista valtion korvausta. Kunnan tulee hakea valtion korvausta vuoden sisällä hoitotapahtumakuukaudesta.

Mikäli asiakkaalla ei ole EY-asetuksen 883/2004 mukaista ennakkolupaa eli lomaketta E112 tai S2, asiakas maksaa itse kaikki hoidosta aiheutuvat kustannukset ja hakee hoidon kustannuksista korvausta kotimaansa sosiaaliturvajärjestelmästä.

13.7.2021

4. TURVAPAIKANHAKIJAT, PAKOLAISET JA PAPERITTOMAT SEKÄ PALUUMUUTTAJAT

Turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja paperittomien tilanteisiin liittyy useita selvitettäviä asioita. Maahanmuuttoviraston internetsivuilla on kansainvälisiin tilanteisiin liittyvä sanasto, josta saa apua tulkinnallisiin tilanteisiin (linkki tämän pysyväisohjeen kohdassa 11).

4.1 Turvapaikanhakijat

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan ulkomaalaista henkilöä, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta (kansainvälisen suojelun tarve, Ulkomaalaislaki 301/2004).

Turvapaikanhakijalla ei ole oleskelulupaa eikä hänellä ole kotikuntaa. Hänellä ei ole myöskään Suomen virallista henkilöturvattunusta. Mikäli henkilö saa oleskeluluvan ja kuntapaikan, hän saa Suomen henkilöturvattunuksen.

Turvapaikanhakijoilla on todistus vastaanottokeskukseen sijoittumisesta (asiakaskortti), joka osoittaa oikeuden hoitoon. Alaikäiset lapset on kirjattu huoltajan asiakaskorttiin.

Turvapaikanhakijat osoittavat oikeutensa sosiaali- ja terveystoimialan ensisijaisesti näyttämällä vastaanottokeskuksen asiakaskortin tai vastaanottokeskuksen antaman maksusitoumuksen. Asiakaskortti ei kuitenkaan ole virallinen henkilöllisyystodistus.

Turvapaikanhakija voi asua yksityismajoituksessa tai vastaanottokeskuksessa. Helsingin vastaanottokeskuksen yksityismajoituksessa muualla kuin Helsingissä asuva turvapaikanhakija voi tarvittaessa käyttää Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan palveluja. Tässä tilanteessa asiakas tarvitsee vastaanottokeskuksen terveydenhoitajan läheteen tai vastaanottokeskuksen maksusitoumuksen. Tarvittaessa maksusitoumusta kysytään asianmukaisesta vastaanottokeskuksesta. Vastaanottokeskukset Suomessa antavat lisätietoja turvapaikanhakijoiden palveluista.

Ellei lähetettä tai maksusitoumusta ole, turvapaikanhakijalle annetaan vain kiireellinen hoito. Kiireellisestä hoidosta niin ikään lähetetään lasku siihen vastaanottokeskukseen, jossa asiakas on kirjoilla.

Jos turvapaikanhakija hakeutuu itse kunnan palvelujen piiriin ilman vastaanottokeskuksen maksusitoumusta, tällaisessa tilanteessa turvapaikanhakijalle annettua hoidosta täytetään erillinen laskutuspyyntölomake Talpaan, joka laskuttaa vastaanottokeskusta. Laskutuspyyntö Talpaan tehdään siinä toimipisteessä, jossa turvapaikanhakija on saanut palvelua.

13.7.2021

Tarkemmat ohjeet laskutuspyynnön tekemiseen on koottu ohjeeseen nimeltä "Toimintaohje turvapaikanhakijoille annettujen palvelujen laskutuksesta vastaanottokeskukselta". Lisäohjeet ja lomake laskutuksen tekemiseen löytyvät intranetin talouden sivulta kohdasta Muut ohjeet/Turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten korvaukset ja laskutus/Laskutusohje turvapaikanhakijat.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Turvapaikanhakijalta ei peritä asiakasmaksuja. Todellisten kustannusten mukainen lasku, johon on lisätty mahdollinen asiakasmaksuosuus, lähetetään Helsingissä Talpan kautta siihen vastaanottokeskukseen, jossa asiakas on kirjoilla.

Turvapaikanhakijoiden kaikki terveydenhuollon kustannukset, mukaan lukien tulkkaukset, maksaa aina se vastaanottokeskus, jossa turvapaikanhakija on kirjoilla.

4.2 Pakolaiset

Pakolainen on henkilö, jolle on myönnetty turvapaikka. Pakolaisille annetaan hoitoa kuten kuntalaisille, ja he maksavat asiakasmaksuosuuden kuten kuntalaiset.

Pakolaisasema käy ilmi oleskelulupapäätöksestä, muttei oleskelulupakortista. Maahanmuuttovirasto myöntää kortin henkilölle, joka on saanut oleskelulupapäätöksen, ja korttiin on merkitty oleskeluluvan voimassaoloaika. Oleskelulupakortti ei ole virallinen henkilöllisyystodistus.

Oleskelukortti myönnetään Maahanmuuttovirastosta EU-kansalaisen perheenjäsenyyden perusteella henkilölle, joka on EU:n, Islannin, Norjan, Liechtensteinin tai Sveitsin kansalaisen perheenjäsen ja haluaa oleskella Suomessa yli kolme kuukautta.

Jos muuhun kuntaan sijoitetulle pakolaiselle on annettu hoitoa Helsingissä, ao. kuntaa laskutetaan ulkokuntalaskutuksen mukaisin hinnoin.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Pakolaisia laskutetaan terveydenhuollon palveluista kuten kuntalaisia. Helsingiläisten pakolaisten osalta todelliset kustannukset haetaan keskitetysti valtiolta sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden tuki - yksikön toimesta.

Kunnat ovat kotoutumislain (1386/2010) mukaisesti oikeutettuja valtion maksamiin korvauksiin pakolaisten kotoutumispalveluiden järjestämisestä. Korvauksen piiriin kuuluu muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

13.7.2021

4.3 Paperittomat

Paperittomilla henkilöillä on yleisesti oikeus vain kiireelliseen hoitoon. Helsingissä tämä oikeus on laajempi kaupunginvaltuuston ja -hallituksen tekemien päätösten perusteella (kts. jäljempänä), koska osalla paperittomista henkilöistä on tarve myös kiireettömään hoitoon.

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan paperittomalla henkilöllä yleensä tarkoitetaan:

- maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä. Henkilön oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo/maassa oleskelu ei ole laillista.
- Suomeen opiskelutarkoituksessa tai muusta syystä muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä. Henkilö on saanut oleskeluluvan yksityisen sairausvakuutuksen perusteella, mutta vakuutusturva on päättynyt tai se ei ole kattava.
- Suomeen muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka kotipaikkaoikeuden käsittely on kesken tai epäselvä.
- EU-kansalaista, jonka maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle.

Lisätietoa paperittomuuden määritelmästä Helsingissä ja esimerkkitalanteista saa sosiaali- ja terveystoimialan perhe- ja sosiaalipalvelujen nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön etelän aikuissosiaalityön maahanmuuttajapalveluista.

Paperittomille henkilöille annettavien palvelujen laajennus Helsingissä:

Helsinki on vuodesta 2014 lähtien tarjonnut paperittomille henkilöille kaupunginvaltuuston päätöksen perusteella kaikille raskaana oleville ja alle 18-vuotiaille lapsille laissa säädetyn kiireellisen sairaanhoidon lisäksi laajat terveydenhuollon palvelut, mukaan lukien neuvola- ja sairaanhoitopalvelut sekä synnytyksen jälkitarkastuksen.

Helsinki on laajentanut edelleen paperittomille henkilöille tarjottavia palveluja kaupunginvaltuuston päätöksellä (29.11.2017, § 426):

- kiireellisen sairaanhoidon lisäksi kaupunki varmistaa paperittomille välttämättömän sairauksien hoidon, lääkityksen ja seurannan sekä rokotukset ja suun terveydenhuollon samassa laajuudessa kuin turvapaikanhakijoille

13.7.2021

- paperittomille taataan välttämätön huolenpito ja toimeentulo. Välttämättömään huolenpitoon ja toimeentuloon sisältyvät ainakin välttämättömät lääkärin määräämät lääkkeet, majoitus ja ruoka.
- raskaana oleville ja perheille, joissa on 0-2 -vuotiaita lapsia, taataan mahdollisuus pidempikestoiseen kriisimajoitukseen
- hätmajoituksella varmistetaan kaikille paperittomille perustuslain suojaama välttämätön edellytys, jolla inhimillinen elämä turvataan
- jokaisen paperittoman avun tarve arvioidaan
- vastaanottotyössä selvitetään mielenterveyspalvelujen tarvetta ja toteutustapoja paperittomille
- maksukyvyttömyys ei saa muodostua esteeksi palvelujen saamiselle
- henkilöille, jotka ovat paperittomiin rinnastuvia, ja jotka eivät muun lainsäädännön perusteella ole oikeutettuja sosiaaliturvaan ja sosiaalipalveluihin, ja siten jäisivät ilman riittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja
- kaupungin työntekijöillä tulee olla valmius kertoa paperittomille heidän oikeuksistaan palveluihin
- kaupungin työntekijöiden tulee olla tietoisia paperittomille tarjottavista palveluista.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Helsingin kaupunki ei saa valtion korvausta Kelasta Helsingin kaupungin oman päätöksen perusteella paperittomien henkilöiden terveydenhuollon osalta, joten korvaushakemusta Kelaan ei tehdä. Paperittomien henkilöiden kiireellisestä hoidosta yritetään periä helsinkiläisen asiakasmaksu, ellei kyseessä ole käynti terveyskeskuslääkärin vastaanotolla, joka on maksuton kaikille helsinkiläisille.

4.4 Paluumuuttajat

Paluumuuttajat tulevat entisen Neuvostoliiton alueelta.

Inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmä lakkautettiin 1.7.2016. Oleskelulupaa Suomeen voi 1.7.2016 jälkeen hakea inkerinsuomalaisena paluumuuttajana vain, jos henkilö on kuulunut Inkerin siirtoväkeen tai on palvellut Suomen armeijassa. Muussa tapauksessa henkilö voi hakea oleskelulupaa Suomeen yleisen oleskelulupajärjestelmän kautta, jolloin hakemuksen perusteena voi olla opiskelu, työnteke tai perhesuhde Suomeen. Mikäli inkerinsuomalainen henkilö on saanut oleskeluluvan paluumuuton perusteella, hänen perheenjäsenensä voi hakea oleskelulupaa perhesiteen perusteella.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Paluumuuttajia laskutetaan terveydenhuollon palveluista kuten kuntalaisia. Helsinkiläisten paluumuuttajien osalta todelliset kustannukset haetaan keskitetysti

13.7.2021

valtiolta sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden tuki - yksikön toimesta.

5. OIKEUS HOITON TYÖSKENTELYYN PERUSTUVAN ASUMISEN AIKANA

Työskentelyyn perustuvan asumisen aikana palkattu työntekijä ja itsenäinen ammatinharjoittaja sekä hänen perheenjäsenensä saavat hoidon kuten Suomessa kotikunnan omaava, vaikkei heillä olisi kotikuntaa Suomessa (EY-asetus 883/2004).

5.1 Rajatyöntekijän ja merityöntekijän oikeus hoitoon

Työntekijä voi asua eri maassa, kuin missä työskentelee, ja hänellä on EU-lainsäädännön nojalla aina oikeus hoitoon sekä asuinmaassaan että työskentelymaassaan. Oikeus voi perustua myös Suomen ja muiden maiden välisiin sosiaaliturvasopimuksiin tai muihin kansainvälisiin sopimuksiin.

5.1.1 Rajatyöntekijä

Tässä ohjeessa rajatyöntekijällä tarkoitetaan työntekijää, joka on työssä yhden EU-lainsäädäntöä soveltavan valtion alueella ja asuu toisen valtion alueella, johon hän palaa säännönmukaisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa. Kelan kansainvälisten asioiden keskus ratkaisee, täyttääkö henkilö EU-lainsäädännön mukaisen rajatyöntekijän määritelmän. Rajatyöntekijä sairausvakuutetaan työskentelyvaltiossaan. Rajatyöntekijällä on oikeus tarvitsemaansa sairaanhoitoon sekä asuin- että työskentelyvaltiossaan.

Koska Suomessa työskentelevä rajatyöntekijä on Suomessa sairausvakuutettu, hän saa käyttöönsä Kela-kortin ja Suomen myöntämän eurooppalaisen sairaanhoitokortin.

Hänellä on myös oikeus Kelan myöntämiin sairaanhoitokorvauksiin. Kelan kansainvälisten asioiden keskus voi tarvittaessa myöntää rajatyöntekijälle myös Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jolla rajatyöntekijä osoittaa Suomen julkisessa terveydenhuollossa oikeutensa saada hoitoa kuntalaisen asiakasmaksulla.

5.1.2 Merityöntekijä

Tässä yhteydessä merityöntekijällä tarkoitetaan työntekijää, joka työskentelee jonkin EU-lainsäädäntöä soveltavan valtion lippua käyttävällä aluksella ja asuu toisen valtion

13.7.2021

alueella. Merityöntekijä sairausvakuutetaan ns. lippusäännön perusteella siinä maassa, jonka lippua käyttävällä aluksella hän työskentelee. Merityöntekijällä on oikeus kaikkeen sairaanhoitoon sekä asuin- että työskentelyvaltiossaan.

Koska Suomen lippua käyttävällä aluksella työskentelevä henkilö on Suomessa sairausvakuutettu, hän saa käyttöönsä Kela-kortin ja Suomen myöntämän eurooppalaisen sairaanhoitokortin. Hänellä on oikeus Kelan myöntämiin sairaanhoitokorvauksiin. Kelan kansainvälisten asioiden keskus voi tarvittaessa myöntää merityöntekijälle myös Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jolla hän osoittaa oikeutensa saada hoitoa kuntalaisen asiakasmaksulla Suomen julkisessa terveydenhuollossa.

5.2 Kolmansista maista Suomeen töihin tulevat

EU:n, ETA-maiden ja Sveitsin ulkopuolisista eli niin sanotuista kolmansista maista Suomeen töihin tulevilla on oikeus asumisperusteiseen sosiaaliturvaan, myös terveydenhuoltoon, Suomessa työskentelyn perusteella (laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa 16/2019, ulkomaalaislaki 301/2004, erikoissairaanhoitolaki 1062/1989, kansanterveyslaki 66/1972).

Jos henkilö tulee EU- ja ETA-maiden ja Sveitsin ulkopuolelta, hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin sen ajan, kun hän on työeläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutettu Suomessa, ja hänellä on Maahanmuuttoviraston myöntämä työskentelyyn oikeuttava oleskelulupa tai todistus. Myös Suomen suurlähetystön myöntämä työskentelyyn oikeuttava viisumi oikeuttaa terveydenhuollon palveluihin.

Jos edellä mainitulla henkilöllä ei ole Suomessa kotikuntaa, Kela antaa henkilölle hoito-oikeustodistuksen, jonka esittämällä henkilö saa hoitoa. Asiakirjan nimi on Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Kelan sivuilla on lisätietoja aiheesta.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas maksaa mahdollisen asiakasmaksuosuuden kuten kuntalainen, ja todellisista kustannuksista haetaan valtion korvausta.

5.3 Erityisosaajadirektiivin perusteella Suomeen kolmansista maista tulevat henkilöt (Sininen kortti)

EU:n sininen kortti (engl. Blue Card, ransk. Carte Bleue tai Passeport talent) on tarkoitettu henkilölle, joka työskentelee erityisosaamista vaativissa asiantuntijatehtävissä. Lisäksi henkilöllä tulee olla korkeakoulututkinto ja palkka keskimääräistä suurempi (Erityisosaajadirektiivi, 50/2009/EY). Direktiivin mukaan henkilöt, joihin tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan, tulevat niin kutsutuista kolmansista maista eli muualta kuin EU- ja ETA-maista ja Sveitsistä. Suomen myöntämän EU:n sinisen kortin haltijalla on työnteko-oikeus vain Suomessa.

13.7.2021

Maahanmuuttovirasto voi myöntää erityisosajadirektiivin perusteella korkeasti koulutetulle, muun kuin EU- ja ETA-maiden ja Sveitsin kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen Suomessa oleskeluun ja työskentelyyn oikeuttavan oleskeluluvan. Kortti on voimassa enintään kaksi vuotta kerrallaan.

Henkilö osoittaa oikeutensa kiireettömiin hoitopalveluihin esittämällä voimassa olevan sinisen kortin tai Kelan ”Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa”.

Sinisen kortin haltija perheenjäsenineen tulee Suomessa sairausvakuutetuksi, jolloin hän saa käyttöönsä Kela-kortin.

Kustannusten jako:

Asiakkaalta peritään asiakasmaksuus. Sinisen kortin haltijan ja hänen perheenjäseniensä hoitomaksuista ei makseta valtion korvausta.

5.4 Ulkovallan diplomaattisen edustuston ulkomailta lähetetty henkilökunta

Lähetetty työntekijä tai diplomaatti, joka muuttaa alle vuodeksi Suomeen toisesta EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä, saa julkisessa terveydenhuollossa lääketieteellisesti välttämättömän hoidon, jos hänellä on eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Ulkovallan diplomaattisen edustuston ulkomailta lähetetyn henkilökunnan oikeudesta hoitoon voi kysyä tarkemmin Kelan kansainvälisten asioiden keskukselta, jonka yhteyshenkilö on esitetty ohjeen lopussa.

Epäselvissä tilanteissa voi ottaa yhteyttä ulkoasiainministeriöön ja virka-ajan ulkopuolella ulkoasiainministeriön päivystysnumeroon, mikä on mainittu diplomaattikortin takana.

6. PYSYVÄSTI TOISESSA EU-MAASSA ASUVAT SUOMALAISET ELÄKELÄISET

Pysyvästi toisessa EU-maassa asuva suomalainen eläkeläinen, jolle maksetaan lakisääteistä vanhuus- ja/tai työeläkettä vain Suomesta, saa Suomessa tilapäisen oleskelunsa aikana tarvitsemansa sairaanhoidon. Ulkomailla asuvilla eläkeläisillä on tilapäisen Suomessa oleskelun aikana oikeus sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa samoilla asiakasmaksuilla kuin kunnassa asuvilla.

Vakituisesti toisessa EU-maassa asuva suomalainen eläkeläinen todistaa oikeutensa hoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla, missä on mainittu hoito-oikeus myös Suomessa. Jos eläkeläisellä ei ole esittää eurooppalaista sairaanhoitokorttia, potilaan tai hänen edustajansa taikka sosiaali- ja

13.7.2021

terveystoimialan työntekijän on syytä ottaa yhteys Kelan kansainvälisten asioiden keskuskeskseen, joka selvittää asiakkaan oikeuden hoitoon ja toimittaa sitä varten tarvittaessa väliaikaisen asiakirjan (hoito-oikeustodistuksen). Pohjoismaissa asuva suomalainen eläkeläinen voi osoittaa oikeutensa passilla tai henkilöllisyystodistuksella. Kun asiakas osoittaa hoito-oikeuden voimassa olevalla passilla tai henkilöllisyystodistuksella, hänen tulee aina antaa myös asuinmaan kotiosoite.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas maksaa mahdollisen asiakasmaksuuden kuten kuntalainen. Lisäksi tarvitaan tieto asiakkaan osoitteesta toisessa EU-maassa. Todellisista kustannuksista haetaan valtion korvausta.

7. OPISKELIJAT JA TUTKIJAT

Suomeen muuttanut opiskelija saa useimmiten terveydenhuollon palvelut opiskelijoiden terveydenhuollosta. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) järjestää kunnan suostumuksella yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuoltopalvelut. Lisätietoa opiskeluterveydenhuoltoon oikeutetuista opiskelijoista löytyy sosiaali- ja terveystoiministeriön verkkosivulta (linkki tämän pysyväsivon kohdassa 11).

Opiskelijalla ja tutkijalla, jolla on kotikunta Suomessa, on kuitenkin oikeus kaikkiin julkisen terveydenhuollon palveluihin. Opiskeluterveydenhuollossa ei järjestetä terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettua kiireellistä hoitoa. Kiireellistä hoitoa tarvittaessaan opiskelija voi hakeutua julkisen terveydenhuollon päivystysyksikköön.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

- 1) Jos ulkomaalaisella opiskelijalla tai tutkijalla on kotikunta Suomessa, häneltä peritään voimassa olevat asiakasmaksut. Kotikunta vastaa hoidon todellisista kustannuksista.
- 2) Jos opiskelijalla tai tutkijalla ei ole kotikuntaa Suomessa, mutta hänellä on eurooppalainen sairaanhoitokortti tai muu hoito-oikeustodistus, häneltä voidaan periä maksut asiakasmaksulain mukaan samoin perustein kuin Suomessa vakinaisesti asuvalta.
- 3) Jos opiskelijalla tai tutkijalla ei ole kotikuntaa Suomessa eikä eurooppalaista sairaanhoitokorttia tai muuta hoito-oikeustodistusta, häneltä voidaan periä palvelujen tuottamisesta aiheutuneet todelliset kustannukset.

13.7.2021

7.1 EU- ja ETA-maat ja Sveitsi sekä Kanadan Quebec ja Australia

Suomessa tilapäisesti oleskelevalla EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä tulevalla opiskelijalla tai tutkijalla on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa, jos hänellä on eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Jos henkilö tulee opiskelijana tai tutkijana Kanadan Quebecistä, hänellä on Suomessa oikeus tarvitsemaansa sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa. Kelan sivuilla on lisätietoja aiheesta.

Myös Australiasta tulevalla ja Suomessa tilapäisesti oleskelevalla opiskelijalla tai tutkijalla on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa. Oikeus sairaanhoitoon osoitetaan Australian passilla tai muun maan passilla, josta käy ilmi opiskelijan tai tutkijan rajoittamaton asumisoikeus Australiassa.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon voimassa olevalla hoito-oikeustodistuksella. Lisäksi tarvitaan tieto asiakkaan osoitteesta kyseessä olevasta valtiosta. Asiakas maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin henkilö, jolla on kotikunta Suomessa. Hoidon todellisista kustannuksista haetaan valtion korvausta. Mikäli hoito-oikeustodistusta ei ole, asiakas maksaa myös todelliset kustannukset itse.

7.2 Muut maat

Opiskelijana tai tutkijana Suomessa oleva henkilö, joka tulee muusta kuin EU- tai ETA-maasta, Sveitsistä, Australiasta tai Kanadan Quebecistä eikä hänellä ole voimassa olevaa hoito-oikeustodistusta tai oleskelulupaa, hän on oikeutettu vain kiireelliseen sairaanhoitoon ja häneltä peritään hoidon todelliset kustannukset.

Jos henkilö tulee tutkijana tai opiskelijana Kanadan Quebecistä, hänellä on Suomessa oikeus tarvitsemaansa sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa. Lisäksi hän saa Kelasta korvausta yksityisen terveydenhuollon kustannuksista, lääketoista ja sairauden vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista. Näitä varten Kelaan tulee toimittaa suomalaisen oppilaitoksen läsnäolotodistus ja Quebecin myöntämä todistus (Q/SF4), joka rekisteröidään Kelassa. Tämän jälkeen Kela myöntää henkilölle hoito-oikeustodistuksen. Mikäli henkilö oleskelee Suomessa yli 90 päivää, hän tarvitsee myös oleskeluluvan.

8. PERHEENJÄSENET

13.7.2021

Toisesta EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä Suomeen muuttavalla perheenjäsenellä on samanlainen oikeus hoitoon kuin sillä perheenjäsenellä, joka työskentelee Suomessa tai saa eläkettä.

Suomeen muusta kuin EU- tai ETA-maasta tai Sveitsistä Suomeen muuttavan perheenjäsenen oikeus saada julkisen terveydenhuollon palveluja perustuu pääasiassa siihen, onko hänellä Suomessa kotikunta.

Jos perheenjäsen oleskelee Suomessa, hänellä on oikeus julkiseen terveydenhuoltoon. Hän maksaa hoidosta kuntalaisen asiakasmaksun. Kela myöntää perheenjäsenelle hoito-oikeustodistuksen, jonka esittämällä hän saa hoitoa.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Jos perheenjäsenellä on kotikuntana Helsinki, kuntalainen maksaa mahdollisen asiakasmaksuosuuden. Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa, hän maksaa itse mahdollisen asiakasmaksuosuuden kuten kuntalainen, ja todellisista hoitokustannuksista haetaan valtion korvausta.

9. KALLIIT APUVÄLINEET, LAITOSHOITO JA SAIRAANKULJETUS

Apuvälineitä ja hoitotarvikkeita annetaan vain henkilön aiotun oleskelun ja kotimatkan ajaksi. Katso tarkemmin kohdasta 2.3 Lääketieteellisistä syistä välttämätön sairaanhoito.

9.1 Laitoshoito

Eräiden kalliiden etuuksien (esimerkiksi yli kaksi viikkoa kestävä laitoshoito) antamiseen tarvitaan lupa ao. maan toimivaltaiselta laitokselta. Erittäin kiireellisissä tapauksissa etuus on kuitenkin annettava ilman lupaakin.

Hoidosta on tehtävä ilmoitus Kelalle. Ilmoituksessa on kerrottava sairaalaan ottamisen syy sekä arvioitu hoitoaika, ja ilmoitukseen on liitettävä jäljennös eurooppalaisesta sairaanhoitokortista tai sen väliaikaisesti korvaavasta todistuksesta. Toteutuneet hoidon kustannukset on aikanaan ilmoitettava Kelalle.

Kustannusten jaon pääsääntö ja laskutus:

Asiakas maksaa itse mahdollisen asiakasmaksuosuuden kuten kuntalainen, ja todellisista apuväline- ja laitoshoitokustannuksista haetaan valtion korvausta.

9.2 Sairaankuljetus

13.7.2021

Jos henkilöllä on oikeus terveydenhoitoon kuten Suomessa asuvalla, peritään häneltä myös sairaankuljetuksesta normaali asiakasmaksu. Mikäli henkilöltä peritään todelliset kustannukset, peritään myös sosiaali- ja terveystoimialan järjestämästä sairaankuljetuksesta todelliset kustannukset (esimerkiksi kohdassa 7 mainittu hoito-oikeustodistuksen puuttuminen tai kohdassa 3.9 mainittu ennakkoluvan puuttuminen).

10. TULKKAUS

Tulkkauksen kustannukset maksaa se sosiaali- ja terveystoimialan yksikkö, joka tulkkia käyttää, vaikka tehtävä suoritettaisiin toisen viranomaisen pyynnöstä. Tämän pysyväisohjeen kohdassa 11 on linkki Helsingin kaupungin sisäverkon (intra) sivulle, jossa on lisätietoa tulkkauspalveluista.

Turvapaikanhakijoiden tulkkauskuksista vastaa aina vastaanottokeskus.

Kustannusten jako:

Sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden tuki -yksikkö hakee keskitetysti valtion korvaukset pakolaisten ja paluumuuttajien tulkkauskuksista.

11. LISÄTIETOJA

Jos asiakkaan oikeus sairaanhoitoon Suomessa on epäselvä, pyydetään ensisijaisesti asiakasta itseään selvittämään hoito-oikeus Suomessa. Julkisesta terveydenhuollosta voidaan ottaa yhteyttä Kelan kansainvälisten asioiden keskuksen, Kelan verkkosivulta löytyy myös ajantasainen sähköpostiosoite. Kela pyrkii selvittämään, onko asiakkaalla oikeus hoitoon Suomessa. Myös hoitokustannusten valtion korvaukseen liittyvissä asioissa voi ottaa yhteyttä Kelan kansainvälisten asioiden keskuksen.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan sisäverkon (intra) [taloussivuilla](#) on tietoa korvauksen hakemisesta sekä tekstissä mainittu pikaohje ja ohje valtion korvauksen hakemisesta.

Helsingin kaupungin sisäverkon (intra) sivuilla on lisätietoa [tulkkauspalveluista](#).

Lisätietoja saa sosiaali- ja terveystoimialan talous- ja suunnittelupalvelujen talouden tuki -yksiköstä sote.ulkomalaislaskutus@hel.fi sekä sosiaali- ja terveystoimialan päätöksenteon tuki -yksikön [juridisen tuen](#) alayksiköstä.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan [palveluhinnasto](#) 1.5.2021 alkaen (viite: Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös 10.9.2019/220 §)

13.7.2021

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston päätökset paperittomien henkilöiden palveluista:

Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.11.2013 § 405

Kaupunginhallitus 9.12.2013 § 1332 ja 26.2.2014 § 68

Kaupunginvaltuusto 24.9.2014 § 307

Lisätietoja ulkomaalaisten hoito-oikeudesta on Kelan [verkkosivuilla](#):

- kansainväliset [sairaanhoitokorvaukset](#)
- [valtion korvaus](#) julkiselle terveydenhuollolle
- [kansainvälisten asioiden keskus](#)
- sairaanhoito Suomessa ja [kansainvälisissä tilanteissa](#)
- [hoito-oikeustodistukset](#)
- [Brexit](#), Yhdistyneistä kuningaskunnista (Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti) tulevien hoito-oikeus

Lisätietoa löytyy myös [maahanmuuttoviraston verkkosivuilta](#) sekä maahanmuuttoviraston (Migri) [sanastosta](#)

- [paluumuuttajat](#)
- [kuntapaikka](#)
- [oleskelulupakortti](#): merkinnät ja lupatyypit
- [oleskelukortti](#)

Tietoa terveyspalvelujen käyttämisestä Suomessa ja ulkomailla löydät internet-sivuilta: <https://www.eu-terveydenhoito.fi>.

Sosiaali- ja terveysministeriön [verkkosivut](#):

<https://stm.fi/paperittomien-terveydenhuolto>

<https://stm.fi/opiskeluterveydenhuolto>

EU-terveydenhoidon verkkosivut:

13.7.2021

<https://www.eu-terveydenhoito.fi/hoitoon-ulkomailta-suomeen/muutto-suomeen/paperittomien-henkiloiden-sairaanhoito-suomessa/>

Finlexin verkkosivut:

[Ulkomaalaislaki](#)

[Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta](#) rajat ylittävissä tilanteissa

[Erikoissairaanhoitolaki](#)

[Kansanterveyslaki](#)

Sisäministeriön verkkosivut:

[Turvapaikanhakijan ja pakolaisen käsitteet](#)

[Kotouttaminen](#)

[Maahanmuutto, turvapaikanhakijat ja pakolaiset](#)

Valtioneuvoston verkkosivut:

[Opiskeluterveydenhuollon opas](#)

Pohjoismaisen yhteistyön internet-sivujen osoite:

www.norden.org/fi.

Lisätietoja antaa:

Hallinto, talouspäällikkö

vs. toimialajohtaja

vs. hallintojohtaja